बजार अवलोकन–१८

निम्न संस्थाहरुद्धारा संयुक्त रुपमा प्रकाशित :
विश्व खाद्य कार्यक्रम– खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली
कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय–कृषि विभाग, कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा बजार विकास निर्देशनालय
नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ –कृषि उद्यम केन्द
उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च

बजार अवलोकन
२०६६ असोज

प्रमुख बुँदाहरु

- **विगत १२ महिनामा मुख्य खाद्यान्नको मूल्य निरन्तर बढ्दो छ । यस अवधिमा मासको दाल २१%, मुसुरो ३०%, आलु ५०%, चामल ३% र गहुँको पिठो, ६% ले मूल्य वृद्धि भएको छ ।**
- **यस वर्षको दसैं अवधिमा खाद्यान्नको मूल्य गतवर्षको तुलनामा उच्च रह्यो । गत वर्षको तुलनामा कुखुराको मासुको मूल्य ४०% ले बढेको छ भने तरकारीमा ५०% र चिनीमा ४५% मूल्य बढेको छ ।**
- **प्राकृतिक प्रकोपले क्षेत्रिय रुपमा भारत, भियतनाम, इन्डोनेसिया र फिलिपिन्समा उल्लेख्य मात्रामा खाद्यान्न बालीमा नोक्सानी पुऱ्यायो । यसले गर्दा आयात गर्नुपर्ने अन्नबाली मुख्यत: चामलको मूल्य आगामी महिनाहरुमा गत वर्षको भन्दा बढ्ने सम्भावना देखिएको छ ।**

राष्ट्रिय रुपमा बजारको अवस्था

मूल्य

- अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा उच्च खाद्यान्न संकटको विगत १२ महिना अघिको तुलनामा नेपालमा खाद्यान्नको मूल्य निरन्तर बढेको छ । गत एक वर्षमा मासको दालमा २१%, मुसुरोमा ३०%, आलुमा ५०%, चामलमा ३% र गहुँको पिठोमा ६% ले मूल्य वृद्धि भएको छ । खाना पकाउने तेलको मूल्यमा मात्र करिव १५% ले कमी आएको छ ।
- यस वर्षको दशैंमा खाद्यान्नको मूल्य गतवर्षको तुलनामा निकै उच्च रह्यो । गत वर्षको तुलनामा कुखुराको मासुको मूल्य औसतमा ४०% ले बढेको छ भने खसीको मासु पनि गत वर्षभन्दा महंगो रह्यो । यस्तै काउली, आलु र प्याज जस्ता तरकारीको मूल्य गत वर्षको तुलनामा ५०% र चिनीको मूल्य ४५% ले बढेको छ ।
- नेपालबाट मुसुरोको दाल निर्यातमा प्रतिवन्ध लगाए पछि भने असोज महिनामा मूल्य करिव २.५% ले घटेको छ । निर्यात प्रतिवन्ध पछि यसको आन्तरिक मागमा केही कमी आएको छ किनभने उत्पादनको प्रमुख हिस्सा निर्यात हुने गर्दथ्यो । तर दाल उत्पादकहरुका अनुसार दाल विक्रिबाट प्राप्त हुने आम्दानीमा कमी आएमा आगामी समयमा उनीहरु उत्पादन घटाउन बाध्य हुन सक्नेछन् ।

आपूर्ती

- यस वर्षको ढिलो मनसुनी वर्षाले विशेषगरी पश्चिमी नेपालमा बाढी र पहिरो आएको छ । बाढी-पहिरोले स्थानीय बाली उत्पादनमा क्षति पुऱ्याउनुको साथै कर्णाली राजमार्ग र अन्य बाटोहरु समेत बन्द भएका छन्, जसले गर्दा कैयौं पश्चिम पहाडी र हिमाली जिल्लाहरुमा खाद्यान्न आपूर्तिमा बाधा पुगेको छ ।
- यस्तै गत हिउँदे बालीको न्यून उत्पादन र वर्षाले सामानको ओसारपसारमा पुगेको अवरोधले गर्दा कैयौं हिमाली र पहाडी बजारहरुमा खाद्यान्नको भण्डार अपर्याप्त रहेको छ । विशेषगरी दोलखा, सिन्धुपाल्चोक, दैलेख र जाजरकोट बजारहरु प्रभावित बनेका छन् । हिउँदे बालीको उत्पादनमा आएको कमीले एकातिर बजारमा सामानको माग बढेको छ भने अर्कोतिर स्थानीय आपूर्ति घट्न पुगेको छ । यसले मूल्यमा वृद्धि र अपर्याप्त आपूर्ति हुन गएको छ ।

बजारको पुर्वानुमान

- स्थानीय र क्षेत्रिय स्तरमा अन्नबालीमा भएको ह्रासले आगामी महिनाहरुमा चामलको मूल्य क्षेत्रिय स्तरमै अझ बढ्ने देखिन्छ । अनुमान अनुसार नयाँ बालीको उत्पादन पछि पनि मूल्य उच्च नै रहने छ र यो सन् २०१० को मध्यमा अझ उच्च हुनेछ । प्रारम्भिक अनुमान अनुसार भारतमा हालैको बाढीले गर्दा ३० लाख टन धान क्षति भएको छ । साथै अर्को अनुमान अनुसार भियतनाममा १ लाख टन, पाकिस्तानमा ३ लाख टन र फिलिपिन्समा ५ लाख टन धान क्षति हुन पुगेको छ । विश्वका प्रमुख पाँच धान निर्यातक राष्ट्रहरु थाइल्याण्ड, भियतनाम, अमेरिका, पाकिस्तान र भारतमा धानको सञ्चिति विगत पाँच वर्षयता कै सबैभन्दा न्यून हुने अनुमान गरिएको छ ।

- नेपाल सरकारले गत हिउँदको खडेरी र ढिलो वर्षातका कारण हुनसक्ने खाद्यान्न अभाव घटाउन करिव ४ लाख टन अन्न आयात गर्नुपर्ने अनुमान गरेको छ । तर क्षेत्रिय स्तरमा देखिएको घट्दो अन्न सञ्चितिको अवस्थाका कारण आयात गरिने अन्नको मूल्य बढि हुन सक्नेछ । यसको साथै सीमाका दुई भारतीय राज्यहरु बिहार र उत्तर प्रदेशलाई भारत सरकारले खडेरीग्रस्त क्षेत्र घोषणा गरिसकेको छ । यसले गर्दा नेपालको तराईबाट भारततर्फ खाद्यान्न जान सक्ने तथा नेपालमा आपूर्ति व्यवस्था अझ बिग्रने पनि हुन सक्छ ।

अत्यधिक उतार चढाव आएको बजार/खाद्य पदार्थहरु

खुद्रा मूल्यमा अधिकतम् कमी आएका मुख्य खाद्यवस्तुहरु

जिल्ला वा खाद्य वस्तु	बजार मूल्य नेरु प्रति केजी/लि	१ महिनाको % परिवर्तन	अवलोकन
मुसुरो राष्ट्रिय स्तरमा	औसत १०८/केजी	-२.५%	निर्यातमा प्रतिवन्ध

खुद्रा मूल्यमा अधिकतम् वृद्धि भएका मुख्य खाद्यवस्तुहरु

जिल्ला वा वस्तु	बजार मूल्य नेरु प्रति केजी/लि	१ महिनाको % परिवर्तन	अवलोकन
मोटो चामल	औसत ३१	४%	नयाँ उत्पादन आउने समय हुन लागेकोले भएको मौसमी मूल्य वृद्धि
गहुँ	औसत ३३	८%	

१२ महिनाको औसत मल्य *

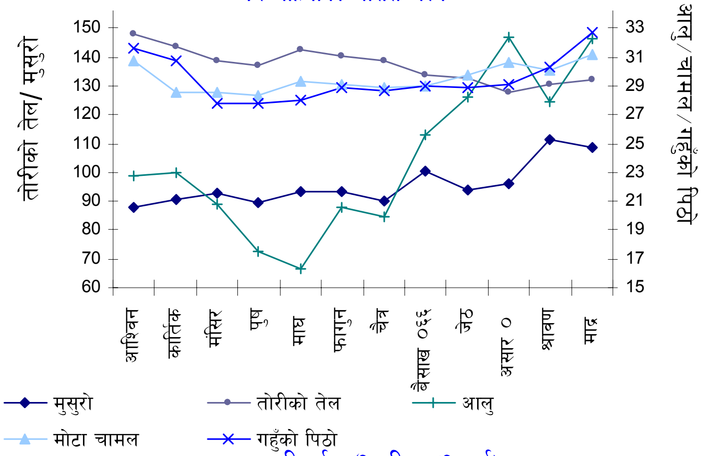

%मूल्यमा परिवर्तन (१ महिना/१ वर्ष)**

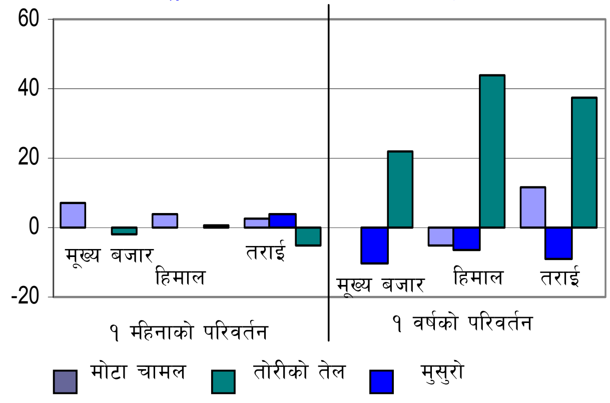

यो बजार अवलोकन विश्व खाद्य कार्यक्रम, नेपालबाट नेपालमा खाद्य सुरक्षा अनुगमनको एउटा क्रियाकलापको रुपमा कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा बजार विकास निर्देशनालय, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ तथा उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्चसँगको सहकार्यमा तयार पारिएको हो । नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमनसम्बन्धी सम्पूर्ण सामाग्रीहरु http://groups.google.com/NeKSAP?hl=en मा पनि उपलब्ध छन् । अन्य जानकारीका लागि खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण इकाई, विश्व खाद्य कार्यक्रम, पाटन ढोका, ललितपुर, पो. ब. १०७, टेलिफोन : ५५४२६०७ एक्सटेनसन २४२०–५.

यो आयोजनाको लागि युरोपियन युनियनबाट आर्थिक सहयोग प्राप्त हो, तर यसमा प्रस्तुत विचारहरु युरोपियन युनियनको आधाकारिक दृष्टिकोण हुने छैन ।

बजार अवलोकन-१८ नेपालभर मुख्य खाद्य बस्तुहरुको खुद्रा मूल्य

बजार	मुख्य खाद्यवस्तुहरु	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि.)	१ महिना	३ महिना	१ वर्ष	१ म	३ म	१ व
मुख्य उपभोक्ता बजार								
काठमाडौं	मोटो चामल	३९.०	१४.७	२.६	-२.५	▲	▶	▶
	गहुँको पिठो	२६.०	-३.७	-३.७	-१.९	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	९०.०	३.४	-७.२	-२७.४	▶	▶	▼
	कुखुराको मासु	२५५.०	४.१	६.३	५६.९	▶	▶	▲
	तोरीको तेल	१०७.०	०.०	-१०.१	-२०.७	▶	▼	▼
	मास	१०५.०	५.०	२६.५	२२.१	▶	▲	▲
	मूसूरो	१०७.०	०.०	१०.३	१०.३	▶	▲	▶
	रातो आलु	४०.०	३३.३	३३.३	१२२.२	▲	▲	▲
पोखरा	मोटो चामल	३६.०	०.०	०.०	२.९	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३१.०	१०.७	१०.७	६.९	▲	▲	▶
	भटमासको तेल	१२०.०	-७.७	०.०	-१४.३	▼	▶	▶
	कुखुराको मासु	३३०.०	१०.०	१०.०	५७.१	▲	▶	▲
	तोरीको तेल	१५०.०	०.०	७.१	०.०	▶	▶	▶
	मास	१००.०	५.३	११.१	२५.०	▲	▲	▲
	मूसूरो	१२०.०	-४.०	२०.०	३३.३	▶	▲	▲
	रातो आलु	४०.०	१४.३	११.१	१००	▲	▲	▲
क्षेत्रीय तराई बजार								
बिराटनगर	मोटो चामल	२६.०	८.३	८.३	८.३	▲	▶	▶
	गहुँको पिठो	२४.०	९.१	०.०	०.०	▲	▶	▶
	भटमासको तेल	९५.०	०.०	-३.१	-२५.५	▶	▶	▼
	कुखुराको मासु	२६०.०	०.०	-१.५	५४.८	▶	▶	▲
	तोरीको तेल	१३०.०	१०.२	१८.२	-३.७	▲	▲	▶
	मास	८०.०	०.०	१२.४	२५.०	▶	▲	▲
	मूसूरो	९५.०	-१३.६	११.८	१४.५	▼	▲	▶
	रातो आलु	३२.५	४१.३	२३.१	१७३	▲	▲	▲
बिरगंज	मोटो चामल	२७.६	४.५	३.८	०.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२३.०	-७.३	-१.७	-५.०	▼	▶	▶
	भटमासको तेल	९०.८	५.६	-४.४	-२७.२	▲	▶	▼
	कुखुराको मासु	२२०.०	०.०	१०.०	३७.५	▶	▶	▲
	तोरीको तेल	११०.०	०.०	०.०	-१६.०	▶	▶	▼
	मास	८०.०	६.१	१४.३	२०.३	▲	▲	▲
	मूसूरो	१०४.०	४.४	१५.६	१५.८	▶	▲	▲
	रातो आलु	२८.०	१२.०	२७.३	१२१	▲	▲	▲
नेपालगंज	मोटो चामल	२६.०	०.०	-१.३	१३.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	२४.०	०.०	५.९	४१.२	▶	▶	▲
	भटमासको तेल	११०.०	०.०	०.०	-१५.४	▶	▶	▼
	कुखुराको मासु	२४७.०	०.०	२३.५	३७.२	▶	▲	▲
	तोरीको तेल	१३५.०	०.०	३.८	३.८	▶	▶	▶
	मास	८४.०	०.०	२.४	२०.०	▶	▶	▲
	मूसूरो	१२०.०	०.०	२८.७	७१.४	▶	▲	▲
	रातो आलु	२५.०	१९.०	१३.६	२५.०	▲	▲	▲
धनगढी	मोटो चामल	२६.०	०.०	२.०	४२.५	▶	▶	▲
	गहुँको पिठो	२५.०	६.४	८.७	१२.४	▲	▶	▶
	भटमासको तेल	११०.०	४.८	४.८	५४.९	▶	▶	▲
	कुखुराको मासु	२४०.०	-१२.७	२०.०	३७.१	▼	▲	▲
	तोरीको तेल	१२०.०	-१.६	९.१	-१४.९	▶	▶	▶
	मास	१००.०	-१९.४	२५.०	०.०	▼	▲	▶
	मूसूरो	१००.०	-९.१	५.३	५३.८	▼	▶	▲
	रातो आलु	४०.०	५३.८	३३.३	५३.८	▲	▲	▲
भैरहवा	मोटो चामल	२६.०	०.०	०.०	-७.१	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३०.०	२०.०	२५.०	२५.०	▲	▲	▲
	भटमासको तेल	९४.०	(१०.५	(६.०	-२६.६	▼	▶	▼
	कुखुराको मासु	२२५.०	१२.५	२.३	५०.०	▲	▶	▲
	तोरीको तेल	१२७.०	१०.४	(२०.६	-१५.३	▲	▼	▼
	मास	१०५.०	(४.५	५९.१	६१.५	▶	▲	▲
	मूसूरो	१०५.०	(८.७	१०.५	३१.३	▼	▲	▲
	रातो आलु	२६.०	८.३	८.३	१६०	▲	▶	▲

▲ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य बढेको
▶ सामान्य मूल्य परिवर्तन
▼ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य घटेको

यदि मूल्य परिवर्तन १ महिनामा ५% सम्म, ३ महिनामा १०% सम्म अथवा १ वर्षमा १५% सम्म भएमा त्यसलाई सामान्य मानिन्छ।

बजार	मुख्य खाद्यवस्तुहरु	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि.)	१ महिना	३ महिना	१ वर्ष	१ म	३ म	१ व
सडकको पहुँच भएका हिमाली तथा पहाडी बजार								
धनकुटा	मोटो चामल	२६.०	०.०	४.०	-१३.३	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	३०.०	३.४	७.१	३.४	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	११०.०	०.०	-८.३	-२१.४	▶	▶	▼
	कुखुराको मासु	३१८.०	६.०	६.०	९८.८	▲	▶	▲
	मास	९५.०	५.६	५.६	५.६	▲	▶	▶
	मूसूरो	११०.०	०.०	१०.०	२९.४	▶	▶	▲
	रातो आलु	३५.०	–	१६.७	७५.०	-	▲	▲
रोल्पा	मोटो चामल	३५.०	१६.७	२९.६	१६.७	▲	▲	▲
	गहुँको पिठो	३५.०	१६.७	६.१	-१२.५	▲	▶	▶
	भटमासको तेल	१३०.०	०.०	०.०	-१३.३	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	२५०.०	४.२	२५.०	२५.०	▶	▲	▲
	मास	१००.०	०.०	२५.०	३५.१	▶	▲	▲
	मूसूरो	११५.०	-४.२	१५.०	५५.४	▶	▲	▲
	रातो आलु	२८.०	-६.७	१२.०	७.७	▼	▲	▶
साँफे बगर	मोटो चामल	३०.०	०.०	७.१	-२५.०	▶	▶	▼
	गहुँको पिठो	५२.०	४.०	७३.३	४८.६	▶	▲	▲
	भटमासको तेल	???	–	–	–	-	-	-
	कुखुराको मासु	२५०.०	-१६.७	०.०	२५.०	▼	▶	▲
	मास	१००.०	०.०	११.१	३३.३	▶	▲	▲
	मूसूरो	१००.०	०.०	०.०	४२.९	▶	▶	▲
	रातो आलु	४०.०	१४.३	१४.३	-२०.०	▲	▲	▼
जुम्ला	मोटो चामल	४५.०	-४.३	०.०	०.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	६०.०	२०.०	९.१	९.१	▲	▶	▶
	भटमासको तेल	१६०.०	६.७	६.७	-११.१	▲	▶	▶
	कुखुराको मासु	२८०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	मास	११०.०	१०.०	५७.१	३७.५	▲	▲	▲
	मूसूरो	१२०.०	९.१	५०.०	५०.०	▲	▲	▲
	रातो आलु	२०.०	-३३.३	-३३.३	३३.३	▼	▼	▲
सडकको पहुँच नभएका हिमाली तथा पहाडी बजार								
हुम्ला	मोटो चामल*	३२.०	०.०	०.०	-२०.०	▶	▶	▼
	गहुँको पिठो	१६०.०	-३८.५	०.०	६.७	▼	▶	▶
	भटमासको तेल	३००.०	०.०	-६.३	७.१	▶	▶	▶
	सिमी	७०.०	७.७	२७.३	५५.६	▲	▲	▲
	मूसूरो	–	–	–	–	-	-	-
	रातो आलु	३०.०	-४०.०	-२५.०	२०.०	▼	▼	▲
डोल्पा	मोटो चामल	९०.०	१२.५	२०.०	१२.५	▲	▲	▶
	गहुँको पिठो	१००.०	०.०	११.१	०.०	▶	▲	▶
	भटमासको तेल	२००.०	०.०	०.०	-४.८	▶	▶	▶
	सिमी	१२०.०	-३१.४	०.०	५०.०	▼	▶	▲
	मास	१७०.०	१३.३	३०.८	२१.४	▲	▲	▲
	मूसूरो	२००.०	०.०	१७.६	४२.९	▶	▲	▲
बाजुरा	मोटो चामल	४५.०	०.०	१२.५	–	▶	▲	-
	गहुँको पिठो	४५.०	०.०	७.१	–	▶	▶	-
	सिमी	उपलब्ध नभएको	–	–	–	-	-	-
	मास	११०.०	०.०	१०.०	–	▶	▶	-
	मूसूरो	११०.०	०.०	०.०	–	▶	▶	-
	रातो आलु	२०.०	०.०	-५०.०	–	▶	▼	-

*यो नेपाल खाद्य संस्थानबाट अनुदान प्रदान गरिएको मूल्य हो र बजारमा अरु चामल उपलब्ध छैन।

यस प्रतिवेदनमा समावेस सबै मूल्यहरु सेम्टेम्वर (भदौ-असोज)का खुद्रा हुन्।

नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन प्रणाली
Nepal Khadhya Surakshya Anugaman Pranali (NeKSAP)
Nepal Food Security Monitoring System